

פרפראות פאר

פרשת אמור תשפ"ב

בעניין

תלמידי רבי

עקיבא שבין

פסח לעצרת

פרפראות

פאר

בעניין תלמידי רבי עקיבא שבין פסח לעצרת אות ב'

מפתח ענינים אמור תשפ"ב

א, לדף היומי יבמות ס"ב
ב, בעניין תלמידי רבי עקיבא שבין פסח לעצרת
ג, ממעשה שהיה ידע רבי עקיבא כי היה זה בגלל דברי תורה
ד, ביאור אומרם ז"ל שנים עשר אלף זוגים תלמידים
ה, תלמידי ר' יהודה ב"ר אלעאי חילקו הטלית לשישה חלקים מהרש"א
ו, תלמידי רבי עקיבא שפסקו מלמות בלי"ג בעומר,א
ז, וקדשתו כחתן יכהן פאר בירור בדברי רש"י הסותרים זה לזה
ח, טעם למניעת הכהנים מן הטומאה והתירם להיטמא לקרובים
ט, מבגדי הכהן וגניזתם ילמד שלא ירע בעיניו לשלח גופו חפשי מעמו
י, למה יחזקאל הנביא לא מנה את שארו בין הקרובים הנטמאים אליהם
יא, למה לא נחשב שארו בדברים הסותרים לדברי תורה
יב, ביאור פלא בבני יששכר למה לעשות לתינוק פיאות בקטנותו
יג, איך ניתן ללמד לתינוק שתורה באה בירושה והרי אינה ירושה
יד, מהי תורה שבאה בירושה ותורה שאינה באה בירושה
טו, חסרון אחד החושים אינו נחשב מום משום שמחזק כח חושים אחרים
טז, ולקחת סולת רמז לפורים ע"ד הרוקח ומבואר עוד ע"ד מה ראתה אסתר
יז, התהפכות הקוז'ליק של דוד המלך ושמחתו של הרה"ק מפיאסצנע
יח, כל דבר ודבר יש לראות בדרך נס

יט, ביאור אדמו"ר מקאצק זצ"ל מהו ביום השבת יערכנו
כ, בזמן שאין ביהמ"ק קיים הקרבן נעשה ע"י מלאך וההכנה ע"י ישראל
כא, העומר בפסח והלחם בעצרת להבדיל בין דעת החמור לדעת האדם
כב, על מה בכה אדם הראשון
כג, אדם הראשון חשש שמא לא יקבלו את התורה
כד, ביאור ענין ישיבת רות עם נערות בועז עד כלות קציר חטים
כה, כובש את יצרו וזובח את יצרו האם יש הבדל ביניהם

א, לדף היומי יבמות ס"ב

ב, בעניין תלמידי רבי עקיבא שבין פסח לעצרת

איתא בגמרא (יבמות דף סב עמוד ב) אמרו, שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם,

ר"מ ור' יהודה ברבי אילעאי ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא, כולם מתו מפסח ועד עצרת, ע"כ,

איתא במדרש (קהלת רבה פרשה יא ו'), רבי עקיבא אומר שנים עשר אלפים תלמידים היו

לי מגבת ועד אנטיפרס וכולן מתו בחיי בין פסח לעצרת,

ובסוף העמידו לי שבעה ואלו הן, רבי יהודה ורבי נחמיה ורבי מאיר ורבי יוסי ורבי שמעון בן יוחאי ורבי אליעזר בנו של ריה"ג ורבי יוחנן הסנדלר,

אמר להם הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה אתם לא תהיו כן, מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה, ע"כ,

יש לתת לב בשינויים בין הגמרא למדרש

בגמרא איתא, שנים עשר אלף זוגים, כלומר עשרים וארבע אלף, **ובמדרש**, שנים עשר אלפים תלמידים,

בגמרא איתא, חמישה תלמידים, **ובמדרש** שבעה תלמידים,

בגמרא איתא, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, **ובמדרש** מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה,

ג, ממעשה שהיה ידע רבי עקיבא כי היה זה בגלל דברי תורה

יש לומר שר"ע למד זה מתוך מעשה שהיה, **איתא בגמרא** (מנחות ס"ח ע"ב) העומר היה מתיר במדינה, ושתי הלחם במקדש. אין מביאין מנחות וביכורים ומנחת בהמה קודם לעומר, אם הביא - פסול; קודם לשתי הלחם לא יביא, אם הביא - כשר.

יתב רבי טרפון וקא קשיא ליה: מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם,

אמר לפניו יהודה בר נחמיה, לא, אם אמרת קודם לעומר שכן לא הותר מכללו אצל הדיוט, תאמר קודם לשתי הלחם שהותר מכללו אצל הדיוט? שתק רבי טרפון,

צהבו פניו של רבי יהודה בן נחמיה. אמר לו **רבי עקיבא**: יהודה, צהבו פניך שהשבת את זקן, **תמהני אם תאריך ימים**, (משום שהיה שמח כשחשב שרבי טרפון לא ידע, ועיין ברשב"א מה היה דעתו של רבי טרפון)

אמר רבי יהודה ברבי אלעאי, אותו הפרק פרס הפסח היה, **כשעליתי לעצרת** שאלתי אחריו, יהודה בן נחמיה היכן הוא? ואמרו לי, נפטר והלך לו.

יש לומר, שרבי עקיבא כשעמד בין פסח לעצרת וחשב בתלמידיו שאבדו, ואמר לרבי יהודה בר נחמיה, **תמהני אם תאריך ימים**, וכך היה, מכאן היה רבי עקיבא למד שמפני צרות עין בתורה זה קורה, וכן היה לתלמידיו.

ד, ביאור אומרם ז"ל שנים עשר אלף זוגים תלמידים

איתא בגמרא (יבמות דף סב עמוד ב) אמרו, **שנים עשר אלף זוגים תלמידים** היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד **מפני שלא נהגו כבוד זה לזה**, והיה העולם שמש, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם,

איתא בגמרא (בבא מציעא פ"ה ע"ב) **כתיב** (משלי ד' ל"ג) "בלב נבון תנוח חכמה ובקרב כסילים תודע", היינו דאמרי אינשי, איסתירא בלגינא קיש קיש קריא. **ופירשו**, מקשקש ומשמיע קול להתפאר בכתרה של תורה,

זוג ועינבל הם חלקי הפעמון המקשקש, ודימו חכמים את המקשקש ומתגאה בתורתו לזוג ועינבל המקשקשים, ולכן אמרו שהיו י"ב אלף **זוגים** וי"ב אלף **עינבלים**,

ה, תלמידי ר' יהודה ב"ר אלעאי חילקו הטלית לשישה חלקים מהרש"א

איתא בגמרא (סנהדרין כ" ע"א) מאי דכתיב שקר החן והבל היפי, שקר החן - זה דורו של משה ויהושע, והבל היופי - זה דורו של חזקיה, יראת ה' היא תתהלל - זה דורו של **רבי יהודה ברבי אלעאי**.

אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אלעאי שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה. ע"כ,

כתב המהרש"א (סנהדרין י"ט ע"ב סוף ד"ה ענותנותו של וכו'), זה דורו של רבי יהודה ברבי אלעאי, שהיו ו' תלמידים מתכסין, עפמש"כ פרק המוכר פירות (בבא בתרא צ"ח ע"א) כל המתגאה בטליתו של ת"ח ואינו ת"ח אין מכניסין אותו במחיצתו של הקדוש ברוך הוא, דהיינו טליתו של ת"ח שהוא גדול מטלית אחר

כדאמרינן בפרק ח"ה (בבא בתרא ס"ז ע"ב) כיצד טלית של ת"ח כל שאין חלוקו נראה מתחתיו טפח, וצניעות יתירה הוא, וגסות הרוח הוא למי שאינו ת"ח,

ואמר שבדורו של ר"י ב"ר אילעאי היו ו' תלמידים מתכסין בטלית אחד של ת"ח ולא היו מתגאין כלל בטליתות גדולים אך היו עושין ו' טליתות קטנים מטלית א' של ת"ח וק"ל, עכ"ל המהרש"א,

רבי יהודה ברבי אילעאי למד מרבו רבי עקיבא

ויש להקשות, באומרם ז"ל אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אילעאי, היל"ל, אמרו על תלמידי ריב"א שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה,

מבואר, שרבי יהודה ברבי אילעי, הוא היה זה שלימד לתלמידיו שלא יהיו מתגאין האחד על חבירו, ושמע זאת מרבו רבי עקיבא שאמר להם לתלמידיו, הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה אתם לא תהיו כן, כדאיתא במדרש,

ו, תלמידי רבי עקיבא שפסקו מלמות בל"ג בעומר

בענין שאומרים שפסקו מלמות בל"ג בעומר עיין שו"ע סי' תצ"ג ס"ב ובנו"כ שם,

ז, וקדשתו כחתן יכהן פאר בירור בדברי רש"י הסותרים זה לזה

כתיב, (ויקרא כ"א ח') "וקדשתו כי את לחם אלוקיך הוא מקריב",

כתיב, (ישעיהו סא ט) "כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה', כי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני כחתן יכהן פאר וככלה תעדה כליה",

איתא בגמרא (מועד קטן כ"ח ע"ב), (נדרים ס"ב ע"א), (גיטין נ"ט ע"ב), אמר רבי חמא בר חנינא, מנין לחתן שמיסב בראש, שנאמר (ישעיהו ס"א י) "כחתן יכהן פאר", מה כהן בראש, אף חתן בראש. וכהן גופיה מנלן, דתנא דבי רבי ישמעאל "וקדשתו" לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון, ולברך ראשון, וליטול מנה יפה ראשון. ע"כ,

במועד קטן כ"ח ב' כתב רש"י לפתוח בראש - לקרות בספר תורה,

ולברך - ברכת המזון.

בנדרים ס"ב ב' בפי' הנקרא רש"י כתב לפתוח ראשון - לקרוא בספר תורה.

ולברך ראשון - בברכת המוציא ובברכת המזון.

וליטול מנה יפה ראשון - כשחולק עם אחיו הכהנים בלחם הפנים.

בגיטין נ"ט ב' כתב רש"י

לפתוח ראשון - בכל דבר כבוד, בין בתורה, בין בישיבה, הוא ידבר בראש.

ולברך ראשון - בסעודה.

וליטול מנה יפה ראשון - אם בא לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שיחלקו בשוה אומר לו ברור וטול איזה שתרצה.

יש לדעת למה שינה רש"י בלשונו בביאור הדברים, ופירש בכל מקום בדרך אחר, ואל יאמר האומר כי רש"י הק' לא כוון בדבריו, וגם יש בפרושו נפ"מ לדינא. וצ"ע,

ח, טעם למניעת הכהנים מן הטומאה והתירם להיטמא לקרובים

כתיב (ויקרא כ"א א') "אמר אל הכהנים לנפש לא יטמא בעמיו"

בספר החינוך (אמור מצוה רסג) כתב, משרשי המצוה, לפי שהכהנים נבחרו לעבודת השם ברוך הוא, כמו שאמר הכתוב "קדושים יהיו לאלקיהם, על כן הרחיקם מן המת. ע"כ,

הטעם להיתר הכהן להיטמא לקרובים

בספר החינוך (מצוה רסג) כתב, שלא יטמא כהן הדיוט במת, זולתי בקרובים המבוארים בכתוב, שנאמר (ויקרא כ"א א'), "לנפש לא יטמא בעמיו", כלומר, כל אחד מן הכהנים לא יטמא לנפש מת.

משרשי המצוה, לפי שהכהנים נבחרו לעבודת השם ברוך הוא, כמו שאמר הכתוב (ויקרא כ"א

ו) "קדושים יהיו לאלקיהם", על כן הרחיקם מן המת.

ביאור הכתוב אל תבכו למת ואל תנדו לו
בכו בכו להלך

איתא בגמרא (מועד קטן כז ע"ב) כתיב (ירמיהו כ"ב י) "אל תבכו למת ואל תנדו לו בכו בכו להלך" אמר רב יהודה: להולך בלא בניס.

יש לפרש הכתוב, אין לבכות על המת ואין להצטער על המת, שנשמתו באה למעלה והוא השלים עבודתו, אלא יש לבכות על מי שעדיין מהלך, ע"ד הכתוב (זכריה פרק ג) "ונתתי לך מהלכים בין העמדים האלה", שאין לדעת כיצד תשלם מלאכתו, וכבר אמר קהלת (ז' א') "טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו", משום שביום המוות כבר קנה האדם לעצמו את השם הטוב, אבל בעודו בחייו, אין לדעת איזה שם יקנה לעצמו,

וגם יש לפרש, שהולך בלא בניס, הכונה בלא בינה להבין, על מה יש לבכות ועל מה אין לבכות,

מבגדי כהונה למדים איך להתייחס לנפרד
מהחיים ע"ד העקידת יצחק

יש לומר, מכיוון וההתייחסות אל מי ששבק חיים ועלה ונתעלה השמימה, נתבאר היטיב בעקידת יצחק, איך נלמד מבגדי כהונה שנגנזים לאחר שנשתמש בהם ולפיכך האיש השלם לא ירע בעיניו לשלח גופו חפשי מעמו, כלשון העקידה, לכן לרמז לכך, אסרה תורה לכהנים שמהם למידים, להתקרב אל המת,

י, למה יחזקאל הנביא לא מנה את
שאר בני הקרובים הנטמאים אליהם

כתיב (ויקרא כ"א ב') "כי אם לשארו, הקרב אליו לאמו, ולאביו, ולבנו, ולבתו, ולאחיו, ולאחתו", שהם שבעת הקרובים,

כתיב (יחזקאל מ"ד כ"ה הפטרת אמור) "ואל מת אדם לא יבוא לטמאה כי אם, לאב, ולאם, ולבן, ולבת, לאח ולאחות",

וקשה, איך הוציא יחזקאל הנביא את "שאריו" מבין הקרובים הנטמאים אליהם,

יחזקאל בן בוזי הכהן לא התירו
הקב"ה להתאבל על אשתו

וראוי באמת למשרתי השם להתרחק ממנו, זולתני בקרובים שהותר להם, כי אחיהם **בשרם הוא**, וכל דרכי התורה נועם ונתיבותיה שלום,

ולא רצתה לצערם כל כך, כי יחס לבנם על הקרוב המת שלא יוכלו להתקרב תוך האהל אשר הוא בתוכו, ולשפוך את רוחם ולהשביע נפשם בבכי עליו. וכ"ש הקרוב החי כמה נפשו עליו תאבל כשלא יוכל להתקרב אל האהל אשר הוא בתוכו.

ט. מבגדי הכהן וגניזתם ילמד שלא
ירע בעיניו לשלח גופו חפשי מעמו

כתב בספר עקידת יצחק (ויקרא פרשת אחרי מות שער סג), וידע האדם כי הגוף אינו אצלו רק במדרגת הלבוש אשר עיקר הטוב והבריאות לא ידרוש כי אם לפנימיותו,

וגם לא ירע בעיניו בשלחו אותו חפשי מעצמו כמנהג רוב עמי הארץ אשר ישפטו על הנשמות בעולמם משפט הגופות ורוע צורתם והפסדם. לו חכמו ישכילו בעיניו של כהן גדול, ובשמושו בבגדים ההם וגניזתם ידעו כי האיש השלם לא ירע בעיניו לשלח גופו חפשי מעמו רק כהסיר הבגדים הצואים מעליו והלבש אותו מחלצות, וכמ"ש (מכילתא דמלואים פ"א ס"י ו') באהרן הכהן על והפשט את אהרן את בגדיו (במדבר כ'), העמידו על הסלע והפשיטו בגדי כהונה, ובגדי שכינה נלבשין תחתיהן ואם שהמאמר על בגדי כהונה ממש אמור, כמו שנתבאר במקומו שער פ"א ב"ה, מכל מקום רמז גדול הוא. עכ"ל העקידה

בכו לאובד ולא לאבידה

איתא בגמרא (מועד קטן כ"ה ע"ב) "בכו לאובדים ולא לאבידה, שהיא למנוחה ואנו לאנחה". **ועוד איתא שם** (מועד קטן כ"ה ע"ב) קצף על עולמו וחמס ממנו נפשות, ושמח בהם ככלה חדשה. רוכב ערבות שש ושמח בבא אליו נפש נקי וצדיק.

מבואר, כי הנפש העולה, הגיע אל מנוחתה, ומשמחת הפמליא של מעלה, ורק הגוף הוא שנפרד מהנשמה וממכיריו, ועל כך הם בוכים, ורק עמי הארץ הם אשר ישפטו על הנשמות בעולמם משפט הגופות ורוע צורתם והפסדם.

פרפראות פאר

כתיב (יחזקאל פרק כד) ויהי דבר ה' אלי לאמר, "בן אדם הנני לקח ממך את מחמד עיניך במגפה ולא תספד ולא תבכה ולא תבוא דמעתיך, האנק דם, אבל מתים לא תעשה, פארך חבוש עליך, ונעליך תשים ברגליך ולא תעטה על שפם ולחם אנשים לא תאכל, ואדבר אל העם בבקר, ותמת אשתי בערב, ואעש בבקר כאשר צויתי, (שלא לנהוג אבלות, רש"י)

אמור תשפ"ב

אך לפי מה שביארנו, ואח"כ מצאתי בצפנת פענח, כי יחזקאל, מכיוון ואסר הקב"ה עליו להתאבל על אשתו, לפיכך אינו בכלל טומאה על אשתו, ולכן השמיט יחזקאל מספרו טומאת אשתו, ואין כאן דבר הסותר.

יב, ביאור פלא בבני יששכר למה לעשות לתינוק פאות בקטנות

ביאור הענין למה לא כתב יחזקאל שארו בין אלה המטמאים אליהם

כתיב (ויקרא כ"א ה') "לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא ישרטו שרטת",

לפי מה שנתבאר, כי, מה שהותר לקרובים ליטמא למת, הוא משום **צערם ואבלם** הגדול, על הקרובים אליהם. ויחזקאל נצטווה **שלא להתאבל על אשתו** שמתה,

חקירת הבני יששכר

כתב הבני יששכר, (מאמרי חדש אלול - מאמר ב', מובא גם בספר אגרא דפרקא חלק ב' אות א' בקיצור לשון), **יש לחקור**, מפני מה עשה הש"י ככה, שמצות **פאות הראש** מישך שייכי גם **בימי הקטנות** כשעדיין אינו **בן מצוה**, כי גם לקטן צומחים פאות הראש (הגם שקטן אינו בר מצוה עכ"ז הגדול מצווה עליו שלא להקיפו (נזיר נ"ז ע"ב), א"כ מישך שייכא המצוה גם בימי הקטנות), משא"כ פאות הזקן, לא שייכא רק בימי גדלות כשמגיע האדם לכלל בן מצוה כי אין לו זקן בימי קטנות,

לפיכך, לא כתב יחזקאל שארו שזו אשתו, לרמז לדבר שרק לאחרים מותר להצטער ולהתאבל על אשתו כשאר הקרובים. אבל לא לו.

שוב הראני (ה"ר א,א,ר), שתירוץ זה כתב, **הרוגצ'ובער בצפנת פענח** פר' אמור בהפטרה, **וז"ל** ואל מת אדם לא יבא לטמאה כי אם לאב ולאם וגוי שארו לא חשיב,

איתא בגמרא (ראש השנה י"ז ע"ב), כתיב (שמות ל"ד ו') **"ה' ה' קל רחום וחנון"**, אני הוא **קודם שיחטא האדם**, ואני הוא **לאחר שיחטא האדם** ויעשה תשובה, ע"כ,

אך י"ל, דאשתו שאין מתאבל עליה אין מטמא לה, והנה מבואר בסנהדרין כ"ב דהקב"ה ציווה לו שלא יתאבל, ושוב לא יטמא, עכ"ל,

היכן הרמז לקודם שיחטא האדם

יא, למה לא נחשב שארו בדברים הסותרים לדברי תורה

כתב הבני יששכר, הנה לא נודע שום רמז בכתוב מזה, הגם שנכתב ב' פעמים ה' ה' לפני השלש עשרה מדות, אין כאן רמז דקאי על **קודם החטא ואחר החטא**,

איתא בגמרא (שבת י"ג ב', חגיגה י"ג א', מנחות מ"ה א') ברם זכור אותו האיש לטוב, וחנניה בן חזקיה שמו, שאלמלא הוא נגנו ספר יחזקאל, **שהיו דבריו סותרין דברי תורה**. מה עשה? העלו לו שלש מאות גרבי שמן, וישב בעלייה, ודרשן, ע"כ,

וגם יש להתבונן מהו הרבותא אני ה' "ברחמים" קודם שיחטא האדם, הלא עיקר החידוש הוא אפילו כשיחטא האדם, כשיעשה תשובה, מתנהג הש"י עמו ברחמים,

כתב רש"י (חגיגה יג ע"א), שיש בסופו דברים **בקרבנות** שסותרין דברי תורה.

ה' ה' שלפני י"ג מדות הם כנגד הפאות

איך לא הזכירו בגמרא דבר זה הסותר לד"ת

והנראה, דהנה ידוע, י"ג מדות של רחמים הם נקראים כביכול י"ג תיקוני דיקנא קדישא (זוה"ק אד"ר ח"ג קל"א ע"ב), ולזה נצטוינו שלא לגלח הזקן, באתערותא דלתתא איתער עובדא לעילא, כשאנחנו נושאים על גופינו י"ג תיקוני דיקנא במצותיו ית"ש, אזי אנחנו מעוררים י"ג מדות של רחמים לעילא,

ולפלא יחשב, כי בביאור הדברים הסותרים לדברי תורה, לא מוזכר הענין שיחזקאל לא כתב "שאריו" בטומאת הכהנים, כי אם בקרבנות כפירש"י,

שהתורה ארוסה לישראל שנאמר (הושע ב')
וארשתיך לי לעולם, ע"כ,

ומבואר שם במפרשים, דהא דאמר אל תהי
קורא מורשה אלא מאורסה, הוא ע"ד שאמרו
במשנה (אבות פרק ב' משנה י"ב) התקן עצמך
ללמוד תורה, שאינה ירושה לך, ולפיכך אל
תהי קורא מורשה,

איך מלמדים התינוק שהתורה ירושה ואינה ירושה

יש להקשות, כיון שנתבאר, דאין התורה
נקנית בירושה, ואדרבה, אם ידעו ירושה היא
להם - לא ילמדו תורה מאחר שהם סומכים
שירושה היא להם, כמבואר לעיל, אי"כ למה
מלמדים התינוק שרק מתחיל לדבר, את היפך
המטרה,

ועוד קשה, לפי מה שדרשו חז"ל (ברכות נ"ז
ע"א), בהא דכתיב תורה צוה לנו משה מורשה,
דאל תהי קורא מורשה אלא מאורסה, משום
דהתורה אינה ירושה לך, אי"כ למה היה צריך
גם לכתיב, מורשה, וגם לקרי, מאורסה, היל"ל
תורה צוה לנו משה מאורסה,
יש לעיין באריכות בענין בירושלמי ב"ב פרק ח'
ה"ב דף כ"ג ע"ב

יד, מהי תורה שבאה בירושה ותורה שאינה באה בירושה

כתב הבעל הטורים (דברים פרק לג פסוק ד),
משום דכתיב ביעקב (בראשית כה כז) יעקב איש
תם יושב אהלים. מה טובו אהליך יעקב
(במדבר כד ה). אימתה התורה מתקיימת
כשמתאספין קהלת יעקב (קה"ר יב יא):

מבואר הדבר, שאין התורה מתקיימת ע"י
ירושה אלא ע"י העסק בתורה, אי"כ איך
אומרים לתינוק שהיא ירושה ואינו כך, ולמה
צריך קרי מאורסה וכתוב מורשה,

ביאור הדבר דיש חלק בתורה שאינו בא בירושה

יש לבאר, דלימוד ועסק התורה וידיעת התורה
אין הדבר בא בירושה, ומבלי לעמול ולהתייגע
בתורה לא ניתן להגיע לתורה,

ויש חלק בתורה שבא רק בירושה

אך הרצון והחשק ללימוד התורה דבר זה צריך
האב ללמד לבנו ולבקש עליו מהבורא ית' וזה
החלק בתורה שבא רק בירושה,

והב' שמות הוי"ה הקודמים בתורה לי"ג
מדות, הם מרמזים כביכול למצות פאות
הראש שנצטוינו שלא להקיף, והנה כל זה הוא
מקובל בידינו מחכמי האמת עד מפי משה מפי
הגבורה,

מצותיו שעשה תחשבה לו בחשבון

ונראה לומר, דזהו שדרשו רז"ל, ה' ה', הנה
מרמזין למצות פאות הראש, הנה קיום המצוה

הזאת היא גם בימי הקטנות, להורות לנו, דגם
המצות שהאדם עושה בקטנות, סלקא דעתך
אמינא דהוה כמעשה קוף בעלמא, קמ"ל אני
ה' ברחמים קודם שיחטא האדם, היינו אני

מחשב לו מצותיו שעשה גם בקטנות שלא
הגיע עדיין לכלל חטא כי קטן הוא, עכ"ז
מצותיו שעשה תחשבה לו בחשבון, והוא
ממדת החסד והרחמים,

ודרשו זה חז"ל, מדחזינן דמצות פאות הראש
שייכים גם בקטנות, בין ותתבונן כי אי אפשר
להרחיב הדברים. עכ"ל הבני יששכר.

יג, איך ניתן ללמד לתינוק שתורה באה בירושה והרי אינה ירושה

איתא בגמרא (סוכה מ"ב ע"א) קטן היודע לדבר
אביו לומדו תורה, תורה מאי היא, אמר רב
המנונא (דברים ל"ג ד') תורה צוה לנו משה
מורשה קהלת יעקב,

איתא בגמרא (ברכות נ"ז ע"א), כתיב, (דברים ל"ג
ד') "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב",
אל תקרי מורשה, אלא מאורשה, (בפסחים מ"ט
ע"ב) מאורסה, ע"כ,

איתא בגמרא (נדרים פ"א ע"א), מפני מה אין
מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן, אמר רב יוסף
שלא יאמרו, תורה ירושה היא להם,

עיי"ש בפירושי התוס' הר"ן הראש ובפירוש
הנקרא רש"י, שכאשר יאמרו כי ירושה היא,
בני ת"ח לא ילמדו שיסמכו שיבוא להם
בירושה, או אחרים שאינם בני ת"ח יתיאשו
מללמוד מכיוון ורק בירושה הוא בא,

איתא במדרש (רבה שמות פרשה ל"ג פסקה ז') אל
תהי קורא מורשה אלא מאורסה מלמד

טעם, ריח, מיטש, אינס נמנים עם המומים, מלבד העיוור שכתוב בתורה, (ויקרא כ"א י"ח), איש עיוור וכו', ולמה לא נמנו חסרי החושים בין מומי האדם,

חסרון החוש האחד מחזק את החוש האחר

אפשר לומר עפ"י הידוע, ומובא בספר הברית (חלק א מאמר ט"ו נפש חיה - פרק א), וז"ל, ועל כן תועיל הסרת חוש אחד לחזק חוש אחר, והסומא ישמע ממרחק יותר, עכ"ל,

כתב בספר בני יששכר, מאמרי שבתות (מאמר ט' אות ב'), מי שהוא בעל מום ומחוסר איזה חוש, עם כל זה, לא יוחסר לו כח האבר והחוש ההוא מכל וכל,

רק הכח ההוא מתפשט ומתחלק בשאר איבריו וחושיו, על כן תראה מי שמחוסר לו איזה חוש היינו הראות או השמע, שארי חושיו המה מחוזקים ביתר שאת משארי בני אדם והוא דבר מפורסם לכל, עכ"ל הבני יששכר,

רמז ברור בתורה כי חסרון בחוש מחזק החוש האחר כשאמר יצחק אבינו, (בראשית כ"ז כ"ז) ראה, ריח בני, וקשה, כיצד ניתן לראות ריח, אלא צ"ל, מכיוון ויצחק אבינו היה סגי נהור, ע"ז אמר, שמכח הראיה שחסר לו, חוש הריח שלו חזק יותר, וזהו ראה ריח בני,

ולפי זה אפשר לומר, שלפיכך לא פסלה תורה המומים שבחושי האדם, מכיוון וכח אותו החוש שחסר, עבר לחוש אחר, וא"כ משום שאינו חסר את כח החוש, אינו נחשב למום, מלבד הראיה, שנראה מבחוץ, וכפי שכתב הרמב"ם שמום הנראה נחשב למום.

טז, ולקחת סולת רמז לפורים ע"ד הרוקח ומבואר עוד ע"ד מה ראתה אסתר

איתא ברוקח (הלכות פורים סימן ר"מ) בפרשת אמור אל הכהנים לאחר פרשת מועדות, שמן זית זך רמז לחנוכה, ואחריו ולקחת סולת ואפית רמז לפורים משתה ושמחה,

ביאור החתם סופר בדברי הרוקח

כתב החתם סופר (תורת משה פרשת אמור) ולענ"ד י"ל דהנה איתא בגמרא (מגילה י"ב ע"ב) אמר רבי לוי פסוק זה (אסתר פרק א' י"ד)

כדאיתא במדרש (רבה במדבר פרשה י"ט פסקה ב', תנחומא חוקת פרק ד') **כתיב** (תהלים י"ב) **אמרות ה' אמרות טהורות**, תינוקות שהיו בימי דוד עד שלא טעמו טעם חטא, היו יודעין לדרוש את התורה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, והיה דוד מתפלל עליהם ואומר (תהלים י"ב), אתה ה' תשמרם, נטר אורייתיהון בלבהון, **תנצרו מן הדור זו לעולם**,

מבואר, דלבוא לרצון וחשק ללימוד התורה, דבר זה בא ע"י הורשת האב לבנו וצריך חינוך

תמידי ושמירה מעולה, כמו שביקש דוד, **תנצרו מן הדור זו לעולם**,

בכך מובן כמין חומר

למה יש גם קרי שהוא מאורסה וגם כתיב שהוא מורשה, משום שחלק הרצון והחשק ללימוד התורה והתפילות על התינוק, בא בירושה מאב לבנו, וזה מלמדין לתינוק שילמד מאביון החשק והרצון, וההיפך ח"ו גם בא בירושה שרואה התינוק,

וחלק ידיעת התורה, בא רק ע"י יגיעה ע"ז נאמר הקרי אל תקרי מורשה.

טו, חסרון אחד החושים אינו נחשב מום משום שמחזק כח חושים אחרים

מה הם המומים הנחשבים באדם

כתיב (ויקרא כ"א י"ח), "כי כל איש אשר בו מום לא יקרבו", **בגמרא** (בכורות מ"ב-מ"ד), **ובתו"כ** פרשת אמור (כ"א כ"א), מבואר, מה הם מומי האדם,

כתב הרמב"ם (הלכות ביאת המקדש פרק ו' ד') ולא המומין הכתובין בתורה בלבד הן שפסולין בכהנים אלא כל המומין הנראין בגוף, שנאמר כל אשר בו מום מכל מקום, ואלו הכתובים בתורה דוגמא הן, עכ"ל,

כתב הרמב"ם (הלכות ביאת המקדש פרק ח' א'), כל המומין המיוחדין באדם תשעים, וזהו פרטן וכו' וכו',

למה לא נחשב חסרון החושים מום באדם

יש לשאול, מכל המומים שבאדם, נמנים מומי הגוף, החושים שבאדם, שהם, ראיה, שמיעה,

ד' לשעה זו, לגוף קדושה יתהוו, גם גופו מגופם ירתיח יתוסס גם יתקדש,

כי למה זה כ"כ נתפעלתי, בשעה שהחלטתי לעשות את ההתהפכות (קאזשעליק), בשעת חינוך ספר התורה, ולמה זה רחפו כ"כ עצמותי כשראיתי מאז את המקום אשר בו ארקוד ואתהפך וכל גופי נזדעזע,

תשוקת האיש ישראל מתלקחת בו הרבה יותר ממצבו בתורתו ובעבודתו

הרבה פעמים, תשוקת האיש ישראל מתלקחת בו הרבה יותר ממצבו מתורתו ומעבודתה, ואומר, מי יתן לי איזה עשי גדולה וחריפה ואעשנה לשם ד', לבו נופל בקרבו, מה תורתי ומה כל עבודתי, גם נפשי לא תשבע מהן, ואף עצם הטוהר ומקור הקדושה, גם בשעה שאין תשוקתו מתלקחת למסור נפשו בפועל, לעשי חריפה מעין מסירת הנפש, משתוקק, מי יתן עתה בידי עשי, שעכ"פ לשעה אעקור את לבי מלבי, גופי מגופי, עצמי מעצמי, הילך לד',

וכשהתחלתי להכין עצמי, להסיום והחינוך של הכנסת ספר תורה, נתלקחה בי תשוקתי ביתר שאת ותהי כאש בעצמי, הלא שעת שמחה קדושה ונוראה מעין זו, אפשר אחת היא בכל חיי, ומה אוכל לעשות בה בגופי בפועל לאלקי,

אגיל ברעדה וארקוד בכל כחי, טוב, אבל נפשי עוד לא תשבע, אין זאת עוד העשי הגדולה והחריפה המתאימה לשעה קדושה מרוממה ויחידה כזו, ואומר, אתהפך כאותם הנבזים והשפלים המתבטלים בשמחת אדוניהם לכבודם,

רצון היצר לבטל את התשוקה הנוראה

ויגע בי השטן לענות בי, מה העבודה הזאת לך, מה טעם יש בה, ומה איכפת ליה להקב"ה אם תתהפך או לא, ואפשר יזיק לבריאותך ולמיחושך, והאם לא תראה בזה לשוטה ולמשוגע בעיני כל, אז מנהמת לבי שאגתי, יגער ד' בך השטן, לא עת לחשוב חשבונות עתה, השעה גדולה, יחידה ודחוקה, לעשות עתה עשי מעין מס"נ לשם צורי וקוני אני רוצה, וכיון שכך, בבריאותי תפחדני ובבזיוני תספקני, מצאתי איפא את העשי החריפה אשר חפשתי, ומעתה אני מחלט ומתקדש לה,

מעשה ההתהפכות קוזע'ליק נתקדשה לי

ומן אז עשי ההדיוטית זו אשר מלבי בדיתי, נתקדשה לי, נתיקרה בפני, ונתבטלתי לפניה,

"והקרב אליו כרשנא שתך אדמתא תרשיש מרס מרסנא ממוכן שבעת שרי פרס ומדי ראי פני המלך הישבים ראשנה במלכות", כולו על שם הקרבנות נאמר, אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא כרשנא כלום הקריבו אוה"ע לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך וכו', ממוכן אמרו מלאכי השרת כלום הכינו שלחן לפניך (פיי לחם הפנים), ואמרו כך כדי לעורר זכות על ישראל, והנה ממוכן הוא הי' היועץ שנהרגה ושתי, והריגה זו היתה יסוד על הנס כמבואר בכתוב כי על ידי שנהרגה לקח המלך את אסתר אשר על ידה נושעו ישראל בה', **ויפה מרומז בלחם הפנים נס הפורים** כי ממוכן שמורה על לחם הפנים על ידו נהרגה ושתי ונעשה לנו נס גדול הזה וק"ל קצא.

ביאור הרוקח ע"ד מה ראתה אסתר

איתא במדרש (בראשית רבה פרשת חיי שרה פרשה נ"ח), רבי עקיבא היה יושב ודורש והצבור מתנמנם בקש לעוררן אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה אלא תבא אסתר שהיתה בת בתה של שרה שחיתה ק' וכו' וז' ותמלוך על ק' וכו' וז' מדינות.

וכבר ביארו הלשון מה ראתה, וכי היא לקחה זאת בעצמה, אלא הכי פירושו **מה ראתה** מפני מה היתה ראויה למלוך, וזאת בזכות שהיתה בת בתה של שרה, כלומר בזכות שרה,

מבואר, כי בת בתה של שרה הוא דבר שאינו כדרך הטבע משום שבדרך הטבע לא היתה שרה ראויה שתבוא בת בתה, כלומר שיהיה לה ולד,

מבואר, כי בשעה שבאו המלאכים לבשר ששרה יולדת, אמר אברהם קחי שלוש סאים קמח והיא אמרה סולת, וזכתה להיות בת בתה ולמלוך ולהעשות נס הפורים על ידה, וזה הרמז ולקחת סולת המרמז לסולת שלקחה שרה, ונעשה נס פורים ע"י בת בתה.

יז, התהפכות הקוז'ליק של דוד המלך ושמחתו של הרה"ק מפיאסצנע

בכח האדם לבדות מלבו פעולה ניצחת לשם ה'

בספר הכשרת האברכים (צו וזירוז פרק כ"ז), כתב, אם בריאה יברא האיש ישראל מקרבו קדושה אשר בה את הקדוש ישראל יקדש, אז כל עשיותיו, אף אשר יבדה מלבו לעשות לשם

וכאשר מחשבת גופי רק התחילה להתרחש ולחשוב את פעולתה הפשוטה מעשה ההתהפכות אשר לפני, תיכף קדמוה נשמתי ומחשבה כעין מס"נ בי הבעירה, לא התהפכות פשוטה ראיתי בדמיוני, **רק כעין מזבח הי' מבהיק לעיני, המקום אשר בו בשעת חינוך ספה"ת נעבור, הכל נתקדש והכל לאש בוערת התלקח, ודמי תוסס ועיני זולגות דמעות,**

שהיתה חמימות אצל כל אחד בתוכו כך היה מרגיש, והרשע הזה לא הרגיש, המגדף היתה בו קרירות, צינון, הוא היה מקולקל ולא התעורר בו החשק ולכן לא ראה החמימות ולא הרגיש בה, הוא ראה שהלחם צונן, הוא היה מנותק מהשורש, עכ"ל.

יט, ביאור אדמו"ר מקאצק זצ"ל מהו ביום השבת יערכנו

מי ובמה, נתקדשה לשעה, עשיי זו אשר מלבי בדיתי, ולמה זה גם גופי, ממנה כ"כ פרקס וכה

נתקדש, אם לא, ע"י נצוצות הטובים אשר מכבר בי נתקבצו, ועתה נבראו, אשר גם הפחות מישראל זוכה להם,

ומה מאד שמחתי בראותי אחר כך בהפירוש עץ יוסף, בבמדבר רבה ד' שמביא ממפורש אחד שדוד המלך התהפך לפני ארון הקודש, (מובא בעץ יוסף על מדרש רבה, במדבר פרק ד' פרשה ד' פיסקה ט"ז בשם המעריך שבספר הערוך, ערך אספירס), עכ"ל הכשרת האברכים.

כתיב (ויקרא כ"ד ח') "ביום השבת ביום השבת יערכנו", כתב האלשיך (ויקרא פרק כד פסוק ח), אומר ביום השבת ביום השבת שתי פעמים, להקיש שבת הנתינה על השלחן כשבת הלקיחה.

איתא במדרש, (תנחומא צו אות א') זאת תורת העולה, זש"ה (תהלים פ"ט), "כי מי בשחק יערך לה', ידמה לה' בבני אלים",

צא ולמד, גם בענין לחם הפנים עבודה מקודשת במקדש איך ראהו המלגלג, וגם בענין ריקוד דוד המלך לפני ארון הקודש איך ראתהו מיכל בת שאול, איך אפשר להביט משני צדדים הפכיים זה מזה, עד כמה יש לאדם להכין את עצמו לכוון דעתו לדעת הבורא יתברך,

יח, כל דבר ודבר יש לראות בדרך נס

איתא בגמרא (יומא כ"א א', חגיגה כ"ו ע"ב), אמר רבי יהושע בן לוי, נס גדול היה נעשה בלחם הפנים, סלוקו כסדורו שנאמר (שמואל א' כ"א ז') לשום לחם חם ביום הלקחו,

כי מי שזוכה לראות כל דבר בדרך נס, זוכה גם בלחם הפנים לראותו בדרך נס אך מי שמביט בכל דבר כי הוא טבע, ראה גם את לחם הפנים בדרך הטבע, ובדרך הטבע לחם של תשעה ימים הוא קר,

ביאור האמרי אמת בלחם הפנים

כתב בספר אמרי אמת - פרשת אמור תרס"ה, כתיב ויצא בן אשה ישראלית וגוי בתוך בניי, וברש"י מפרשה שלמעלה יצא לגלג ואמר ביום השבת יערכנו דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום, שמא פת צוננת של תשעה ימים, והלא הלחם היה חם, ומה שאל הרשע, ומוכרח מזה שלא כל אחד הרגיש החמימות ורק כפי מה

אמר הקב"ה, אילו הייתי מבקש קרבן, וכי לא הייתי אומר למיכאל שהוא אצלי, להקריב לי קרבן, וממי אני מבקש קרבן, מישראל,

וכן הוא אומר בלחם הפנים (ויקרא כ"ד ח') "ביום השבת ביום השבת יערכנו", עכ"ל המדרש,

ביאור הרבי מקאצק כי הלשון יערכנו הוא ההכנה למצווה

בספר רמתיים צופים, כתב ביאור דברי המדרש בשם אדמו"ר מקאצק זי"ע,

וכ"כ ברמתים צופים (סימן ג'), מה ששמעתי מכ"ק אדמו"ר האלקי וכו' מנחם מענדל זי"ע מגאריי. אחרי זה נתגדל בטאמשוב ובקאצק. ושם מנוחתו כבוד, וז"ל,

ביאור דברי המדרש הם, דאף שכל בנין העולם ותיקונו תלוי במעשי עם בני ישראל. אף על פי כן, אין הסברא נותנת שמעשי בני אדם יהיו נאים ונבחרים יותר ממעשי המלאכים. כי בודאי מעשה המלאך זך ונקי יותר ממעשה בן אדם אשר הרכבתו מוכן לכח הרע.

אך לענין ההכנה, שיגיע לשלימות אמיתת המעשה, אשר על ידה יבוא האדם להתדבק בו יתברך. בזאת מעשי בני אדם יותר מעולים. כי האדם מסובך בסבך המניעות העצומות הסובבים לו בכל עת באשר הוא קרוץ מחומר. לא כן מלאכי מעלה אשר המה קדושים

וטהורים בעצם, ואינם גשם כלל ולא יפול בהם שום השתנות,

וזה פירוש המדרש, "כי מי בשחק יערוך לה". יערוך, הוא בחינת הערכה היינו הכנה להמעשה. האם תפול כלל בין דרי מעלה. כי הלא המה אינם כלל בגדר הכנה רק במעשה לבד. ונמצא בזה,

באם הייתי חפץ בהמעשה עצמה, הייתי מצוה למיכאל שיעשה. כי בודאי מעשיהם זכים ונקיים יותר ממעשיכם. אבל כשצווייתי לכם, מוכח מזה, שאין אני חפץ בהמעשה עצמה, רק ההכנה וההערכה להמעשה. וזאת שלכם הוא יפה יותר. הדא הוא דכתיב יערכנו דייקא לפני ה' וגו'. והבן הדברים כי המה עמוקים מאוד,

ע"כ בספר רמתיים צופים בשם האדמו"ר מקאצק ז"ע.

כ, בזמן שאין ביהמ"ק קיים הקרבן נעשה ע"י מלאך וההכנה ע"י ישראל

איתא בגמרא (מנחות דף ק"י ע"א), כתיב (דברי הימים ב פרק ב' ג'), "הנה אני בונה בית לשם ה' אלקי, להקדיש לו, להקטיר לפניו קטרת סמים, ומערכת תמיד, ועולות לבוקר ולערב, לשבתות ולחדשים ולמועדי ה' אלקיננו, לעולם זאת על ישראל",

דרשת חז"ל לעולם זאת על ישראל

"לעולם זאת על ישראל", א"ר גידל אמר רב, זה מזבח בנוי, ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן, ומבאר המהרש"א, דלעולם, קאי אלאחר החרבן,

כתבו התוספות, היינו דאמרינן בשמונה עשרה בעבודה, ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון,

עפ"י מה שביאר הרבי מקאצק, כי יערכנו הוא ההכנה וההערכה להמעשה, ולכן ביקש הקב"ה קרבן מישראל, שיש להם את ההערכה וההכנה, וכל זאת בזמן שביהמ"ק היה קיים, שבנ"י עושים גם את ההכנה וגם את הקרבן,

אבל בשעה שאין לנו מקדש להקריב הקרבן, ואנחנו יכולים רק להביא ההכנה והרצון, אומר הקב"ה למיכאל השר הגדול, הקרב אתה לי הקרבן. וזהו "לעולם זאת על ישראל",

שבזמן הזה בניי עושים ההכנה ומיכאל השר הגדול מקריב הקרבן

ביאור בלשון הכתוב ומערכת תמיד

ומערכת תמיד, שזה הוא ההכנה וההערכה, כמ"ש לעיל, כי בחינת הערכה היינו הכנה להמעשה, וההכנה תהיה לעולם על ישראל, כביאור המהרש"א, והכוונה בזמן הזה. לאחר החורבן,

מבואר, דבזמן הבית היו ישראל עושים גם ההכנה וגם הקרבן, ובזמן הזה, נשאר ההכנה בידי ישראל, והקרבן נעשה ע"י מיכאל השר הגדול.

כך יש לבאר דברי המדרש שכתב

וכן הוא אומר בלחם הפנים (ויקרא כ"ד ח') "ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה'", תמיד מאת בני ישראל ברית עולם, פירוש

תמיד ולעולם דקאי על ההכנה, שמכאן הביא המדרש ראיתו,

כא, העומר בפסח והלחם בעצרת להבדיל בין דעת החמור לדעת האדם

כתיב (ויקרא כג טו) "מיום הביאכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימת תהיינה, עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה', ממושבתיכם תביאו לחם תנופה",

איתא בגמרא (ראש השנה ט"ז ע"א), אמר הקדוש ברוך הוא, הביאו לפני עומר בפסח, כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות, אמר הקדוש ברוך הוא, הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן. אמר הקדוש ברוך הוא, נסכו לפני מים בחג, כדי שיתברכו לכם גשמי שנה, ע"כ,

כתב המהרש"א (ראש השנה ט"ז ע"א ד"ה הביאו עומר), חשיב כאן שלושה דברים שהם חיי שלושה נפשות שבעולם, שהם, נפש הצומח, נפש הבהמה, ונפש האדם,

כי המים בחג הם חיי נפש הצומח, והעומר של שעורים הוא חיי נפש הבהמה כדאמריי פ"ק דפסחים (דף ג') שעורים נעשו יפות א"ל צא ובשר לחמורים. ובמס' סוטה (ט"ו) אמריי

מביא לאדם דעת שע"ז אמרו בסוכה בקטן יוסיף דעת יוסיף גוי כדמפורש שם: ע"כ,

כג, אדם הראשון חשש שמא לא יקבלו את התורה

מבואר, כי אדם הראשון חשש שמא גרם חטאו, והוא יישאר במאכלו מאכל בהמה, ולא יגיע למאכל אדם שהם חיטים, כמבואר, שקודם מתן תורה היה מאכלם כבהמה, ורק כאשר הגיעו למאכל חיטים, קיבלו הדעת וניתנה תורה, ולכן זלגו עיניו דמעות, כי חשש שמא לא יקבלו התורה בגלל חטאו, כיוון שנאמר לו בזעת אפיך תאכל לחם כלומר שיגיע למאכל חיטים, שיוכלו לקבל את התורה נתקררה דעתו,

כד, ביאור ענין ישיבת רות עם נערות בועז עד כלות קציר חטים

ע"ד המהרש"א

כתיב (רות פרק א פסוק כב), "ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה השבה משדי מואב והמה באו בית לחם בתחלת קציר שערים",

כתיב (רות פרק ב' כג) "ותדבק בנערות בעז ללקט עד כלות קציר השערים וקציר החטים",

ע"ד המהרש"א דלעיל, מבואר כמין חומר, מה שאמר הכתוב, "והמה באו בית לחם בתחלת קציר שערים", "ותדבק בנערות בעז ללקט עד כלות קציר השערים וקציר החטים",

ופירושו שבאה משדי מואב, בבחינת שעורים ללא דעת, וישבה שם ללמוד דעת עד כלות קציר חיטים שהוכנה אז לדעה שמביא מאכל חטים, כנ"ל

כה, כובש את יצרו וזובח את יצרו האם יש הבדל ביניהם

איתא במשנה (אבות פרק ד משנה א) בן זומא אומר איזהו גבור הכובש את יצרו. פירש רש"י (אבות פרק ד משנה א) הכובש את יצרו. ואינו הולך אחריו:

תביא מנחת שעורים שהוא מאכל בהמה, ושתי הלחם של חטין היו, והוא חיי נפש האדם כמ"ש רש"י בשמעתין, ואני שמעתי דרבי יהודה לטעמיה, דהא אזלא כמאן דאמר בסנהדרין (דף ע, ע"ב) עץ שאכל אדם הראשון חטה היתה, וע"ש בחדושנו,

והוא מבואר, שאמר הכתוב (דברים פרק ט"ז ט') "שבעה שבעת תספר לך מהחל חרמש בקמה תחל לספר שבעה שבעות, ועשית חג שבועות לה' אלקיך" שהוא קציר שעורים, תחל לספור שבעה שבעות שהוא יום קציר חטים שהם ב' הלחם,

הכונה בו, כי בצאתם ממצרים שנקראו חמורים, והיו ישראל גם כן בלא מצות לא היו ראויים רק למאכל בהמה שהן שעורים כמ"ש צא ובשר לחמורים,

עד ספירת שבעה שבעות ע"ש הכתוב (משלי ב' ד') "אם תבקשנה ככסף

וכמ"ט מונים תחפשנה, וגוי ודעת אלקים תמצא" שהוכנו אז לדעה שמביא מאכל חטים שאז קבלו התורה, וע"כ מביא ב' הלחם מחטים שמביא הדעת כדאמרי' בפ' בן סורר (סנהדרין ע' ע"ב),

וע"כ אמרו בפ' מי שמת (ב"ב קמ"ז ע"א) יו"ט של עצרת ברור זרעו חטין (עיי"ש במהרש"א ביאור נאה), וע"כ אמר מהחל חרמש בקמה שהוא קציר שעורים מאכל בהמה, תספור נ' יום עד הבאת ב' הלחם שבאה מן החטין לקבל דעה, וחכמת התורה, עכ"ל המהרש"א,

מבואר, כי ללא תורה ודעת היו בני ישראל כעם הדומה לחמור, והיו ראויים למאכל כחמור, ורק כשהגיעו למתן תורה וקבלו הדעת היו ראויין למאכל חיטים, שמביא דעת,

כב, על מה בכה אדם הראשון

איתא בגמרא, (פסחים קי"ח ע"א), אמר רבי יהושע בן לוי, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לאדם, וקוץ ודרדר תצמיח לך, זלגו עיניו דמעות, אמר לפניו, רבונו של עולם אני וחמורי נאכל באבוס אחד, כיון שאמר לו בזעת אפך תאכל לחם נתקררה דעתו, ע"כ,

כתב המהרש"א, (פסחים קי"ח ע"א ד"ה), זלגו עיניו דמעות, שהיה סבור, כיון שמאכלו שוה כחמור ישתווה גם בדעתו כחמור, כי המזונות עם החמור יולידו טבע חמורי, ולא נתקררה דעתו עד שאמר לו שיאכל לחם, כי טעם הדגן

מכבדו בעוה"ז, ובמה שמתודה על לשעבר
מכבדו בעולם הבא, עכ"ל המהרש"א,

פירוש כובש את יצרו

במשנה (אבות פרק ד משנה א) **פירש רש"י**,
הכובש את יצרו. ואינו הולך אחריו,

בגמרא (סנהדרין דף מג עמוד ב) **פירש רש"י**
זובח את יצרו - לאחר שהסיתו לחטוא הוא
זובחו והורגו ושב בתשובה ומתוודה עליו,

בגמרא (מסכת תמיד דף לב עמוד א) **פירש**
רש"י
הכובש את יצרו - בא לידי עבירה וכבש את
יצרו ונמלט ממנה.

בתהלים (פרק נ פסוק כג) **פירש רש"י**, זובח
תודה - המביא לי זבח של תשובה והודאה על
עוונותיו

מבואר בדברי רש"י וביאור המהר"ל, כי
הכובש את יצרו הוא קודם שחטא, וזובח את
יצרו הוא **לאחר שחטא**,

אך בדברי המהרש"א א (סנהדרין מ"ג ע"ב ד"ה
כל הזובח את יצרו) נראה שהכובש את יצרו הוא
הזובח את יצרו וזהו לאחר שחטא,

ביאור ה' ה' קודם שיחטא ולאחר שיחטא

איתא בגמרא (ראש השנה י"ז ע"ב), **כתיב** (שמות
ל"ד ו) "ה' ה' קל רחום וחנון", **אני הוא קודם**
שיחטא האדם, ואני הוא **לאחר שיחטא האדם**
ויעשה תשובה, ע"כ,
כתב הבני יששכר, **יש להתבונן** מהו הרבותא
אני ה' "ברחמים" קודם שיחטא האדם, הלא
עיקר החידוש הוא אפילו כשיחטא האדם,
כשיעשה תשובה, מתנהג הש"י עמו ברחמים,

יש לבאר, ע"ד הנ"ל כי יש הכובש את יצרו
קודם שיחטא, ויש הזובח את יצרו **לאחר**
שיחטא, א"כ הרוצה להתגבר על יצרו ולכובשו
קודם שיחטא, ודאי צריך רחמים מרובים,
וזהו **אני ה' ברחמים קודם שיחטא**,

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל
"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק
פקס 03-6161555 נייד 0527-616166
מייל y0527616166@gmail.com

איתא בגמרא (סנהדרין דף מג עמוד ב) אמר רבי
יהושע בן לוי: **כל הזובח את יצרו ומתודה**
עליו, מעלה עליו הכתוב כאילו כיבדו להקדוש
ברוך הוא בשני עולמים, דכתיב (תהלים נ' כ"ג)

זבח תודה יכבדנני. פירש רש"י (סנהדרין דף מג
עמוד ב) **זובח את יצרו - לאחר שהסיתו לחטוא**
הוא זובחו והורגו ושב בתשובה ומתוודה עליו,

פירש רש"י (תהלים פרק נ פסוק כג) **זובח תודה -**
המביא לי זבח של תשובה והודאה על עוונותיו
הוא יכבדנני:

כתב המהר"ל, **חידושי אגדות למהר"ל**
(סנהדרין דף מג עמוד ב) וזה שאמר **כל הזובח**
יצרו ומתודה עליו היינו שמתודה על חטאו
שהלך אחר יצרו,

איתא בגמרא (תמיד דף לא עמוד ב) עשרה דברים
שאל אלכסנדרוס מוקדון - את זקני הנגב, אמר
להן: **אידין מתקרי גבור? אמרו לו: איזהו גבור**
- הכובש את יצרו.

רש"י מסכת תמיד דף לב עמוד א
הכובש את יצרו - בא לידי עבירה **וכבש את**
יצרו ונמלט ממנה.

כתב המהרש"א (סנהדרין מ"ג ע"ב ד"ה כל הזובח
את יצרו) **הזובח את יצרו ר"ל הכובש את יצרו**
כמו שיסד ר' אפרים (בסליחות ליום כפור) **גבורות**
הזובחים אשר יצרים טובחים ומודים
ומשבחים המה הגבורים ור"ל **שכובש את יצרו**
להבא ומתודה לשעבר,

וע"פ דרך זה יתיישב מ"ש (שבת דף קכט עמוד ב)
מעלי יומא דעצרת **נפיק ביה זיקא ושמיה**
טבוח, דאי לא קבילו ישראל התורה היה טבח
להו לבשרייהו,

דלכאורה קשה דלא ה"ל לקרותו **טבוח** אלא
טובח שבא לטבוח אחרים, אבל לפי מה
שאמרו הכא **שהכובש את יצרו ומנצחו**, הוא
זובח יצרו,

במתן תורה נמי דודאי ההוא זיקא שהוא
השטן הוא יצר הרע הוא רוח מ"ה שבא לטבוח
את ישראל אילו לא קבלו התורה, אבל כיון
שקבלו התורה **וכבשו את יצרים** הרי אדרבה
זבחו ישראל את היצר הרע, ושפיר מקרי
טבוח,

וקאמר כאלו כבדו להקב"ה כו'. דבי הנוניין
של יכבדנני דקאי על הקדוש ברוך הוא ב'
פעמים דהיינו במה **שכובש את יצרו להבא**